

Kriittinen ajattelu

POMM1002

DEMO 4/ JULIET

Miksi kriittisen ajattelun harjoittaminen koulussa on tai ei ole tärkeää?

- ♦ On tärkeää, koska
 - Ettei ole vietävissä vaan muodostaa oman käsityksen maailmasta
 - Lähdekriittisyys – tietoa tulee kaikkialta, osaa erottaa mikä on totta; osaa tarkastella tietoa
 - Suuret seuraukset sillä, että osaa olla kriittinen ja ajatella itse
 - Vasta silloin voidaan luoda uutta tietoa, kun aiempi totuus voidaan kyseenalaistaa
 - Oppiminen on parempaa, aktiivisempaa
- ♦ Ei ole tärkeää, koska
 - Johonkin on voitava luottaa – mutta kriittiselläkin ajattelulla päästään sen hetkiseen 'totuuteen'; ei voi kyseenalaistaa, jos ei ole jotain totuutta
 - Tietyt normit on opetettava, jotta voidaan ymmärtää toisiamme: esim. kirjaimet
 - Pienten lasten kriittisyys on erilaista, mutta lapset ovat kriittisiä, koska kyselevät paljon ja ovat avoimia – mutta silti selittäminen myös pienille; opettajakin tekee virheitä eikä tiedä aina kaikkea
 - Mitä kriittisyys on? Voi kyseenalaistaa, mutta onko se kritiikkiä? Korvataanko sillä, mikä on oikeampaa ja tarjotaan uudet perustelut?
 - On helpompaa mennä lauman mukana ja olla ajattelematta kriittisesti

Konkreettisia harjoituksia, joissa kriittistä ajattelua voisi edistää?

- ♦ Miettikää samassa harjoitteluluokassa opettavien kanssa, miten voisitte edistää kriittistä ajattelua oman luokkanne kanssa.
 - Tiedättekö jo, mitä oppiaineita tulette opettamaan? Millainen on näiden oppiaineiden tiedon luonne? Mistä tieto on peräisin ja miten se on hankittu?
 - Keksikää keskusteluun ja tutkimiseen pohjaavia keinoja kehittää oppilaiden kriittistä ajattelua ko. oppiaineessa.
- ♦ 1. ryhmä: Maria, Mira, Sara, Roope, Veeti
- ♦ 2. ryhmä: Elli, Rosa, Alli, Ann-Mari, Jenni
- ♦ 3. ryhmä: Ida, Saskia, Onni, Saku, Lotta

Konkreettisia harjoituksia kriittisen ajattelun kehittämiseen

- Matikka: laskun laskeminen -> miksi tämä menee näin?; pienissä ryhmissä koittavat ensin ratkoa itse; sitten käydään perinpohjaisesti läpi (ensin koko luokan kesken) -> osaavat aikanaan itse kysyä; esim. palikoiden, esineiden, kivien ym. Käyttäminen apuna
- Historia: tutkiva oppiminen; mistä tieto on tullut?; miten siihen on päädytty? -> esim. Tollundin mies (ensin kuva, sitten tekstiä, lisää kuvia ja tekstiä); lopussa kerrottiin mitä todennäköisesti on tapahtunut (ei voi varmaksi tietää)
- Kestävyyssajattelu: mitä käsityksiä ollut aikaisemmin kulutuskulttuurista (aiemmin vauraus, hyvyys; asiat kestävät) - nyt ymmärretään asia eri tavalla, toisaalta asiat eivät enää kestä -> mitä ideoita heillä olisi tulevaisuuteen? Mitä syödään, miten kuljetaan, miten tuotetaan tavaroita?; Suomessa kuluttajansuojalait varjelevat hieman; -> tutkisivat ensin nykyarkea ja ympäristöä (jätteet, mitä niille tapahtuu; hiilijalanjäljen laskeminen), millä tulivat kouluun; kuinka kauan tavarat kestävät? Mistä tämä johtuu? -> tutkittaisiin miksi jätteet tai autoilu tai asioiden vähäinen kesto ongelmallisia; ratkaisuja ongelmiin? utopiamaailma: miten voisivat toimia (esim. näytelmä tulevaisuuden koulupäivästä; kuvistyö; laulu); tasapaino ilmastokriisiin ettei lietsoisi tunteita liikaa (maailman lämpeneminen ja kylmeneminen osittain luonnollista)
- Äidinkieli (mediakasvatus): Somelähdekriittisyys esim. liittyen *five minutes crafts* ja *tiktok (trendit)* -videoihin, joista osa voi olla vaarallisia
- Leikki: joku sanoo jotain ja muut koittavat arvata onko totta vai ei; voi kysellä tietoja, toinen perustelee -> salapoliisitehtävät

PROpe-työskentelyn eli opeopiskelijan "kasvunkansion" aloittaminen

- aloitetaan oman PROpe-sivuston tekeminen tutustumalla OKL:n opetussuunnitelman seitsemään keskeiseen osaamisalueeseen ja työtetään niitä luentoja, pienryhmätapaamisia ja kirjallisuutta hyväksi käyttäen:
- tavoitteena kartoittaa omia lähtökohtia osaamisalueiden kehittämiseksi - tehdään itsearviointia ja reflektoidaan, mitä ajattelen, millainen olen, missä ja miten minun on kehityttävä suhteessa osaamisalueisiin
- Johdannosta tehdään PROpeen oma alisivunsa, johon kootaan opintojakson oppimistehtäviä (tarkemmat ohjeet alla).
- esimerkikuvassa oikealla Jonne on tehnyt PROpeensa ensin oman alisivun POM-opinnoille, ja sen alle sivun POM-johdannolle.
- Ohjeet syksyllä 2022 opintonsa aloittaville luokanopettajaopiskelijoille (ei PRO-ryhmäläisille):
 - POM-johdannon PROpessa keskitytään oman eettisen osaamisen tarkasteluun. Muita opettajuuden ydinosaa-alueita tarkastellaan pienryhmissä ryhmätöinä ryhmänohjaajan tarkentamien ohjeiden mukaan (ryhmien ohjeet löytyvät pienryhmien omilta sivuilta).
 - Itsenäisesti:

Eettisestä osaamisesta tuotetaan kirjallinen viitteistetty teksti, jossa käytetään itsearvioinnin ja reflektion tukena vähintään yhtä lähdettä (teoreettisten lähteiden lisäksi voit hyödyntää esim. uutisia, kolumneja, ajankohtaiskeskusteluja kasvatuksesta ja koulutuksesta jne.)
- Johdannosta tehdään PROpeen oma alisivunsa, jonne kootaan opintojakson pienryhmätehtävät (esim. vierailuhavainnot, kulttuuritehtävä yms.) pohditaan kirjallisesti ydinosaa-alueita niitä käsittelevien luentojen ja pienryhmätyöskentelyn ohjaamana tuotetaan viikolla 42 itsearviointivloggaus (väliarviointina): mitä minulle, opeopiskelijalle, kuuluu.
 - PROpe-sivuston tulee olla yllä mainittujen tehtävien osalta luettavissa 30.11. mennessä.

Kulttuurielämystehtävä (käsitellään pienryhmissä viikolla 41)

Tehtävän tarkoituksena on altistaa itsensä itselle vieraaseen kulttuurikokemukseen.

1) Valitkaa 2 - 3 hengen ryhmässä sellainen kulttuurin ala, kulttuuritapahtuma, -ympäristö tai -elämys, johon ette ole ikinä osallistuneet tai jota ette ole koskaan kokeneet, kokeilleet ja joka on teille täysin outo ja käsittämätön. Voitte tutustua myös vieraisiin elokuva- tai musiikkigenreihin, vieraisiin urheilulajeihin tai harrastuksiin, sinulle/teille outoihin kulttuurisiin yhteisöihin tai lajeihin videomateriaalin avulla tms. Huom. ajatelkaa kohdetta valitessanne kulttuurin kenttää laajasti...

2) Pura tai purkaka ja jäsentäkää kokemustanne ja raportoikaa PROpe-sivustoillenne (voitte liittää halutessanne sivustollenne myös ryhmän yhteisen pohdinnan):

- Miksi valitsitte juuri tämän kohteen?
- Mitä tunsitte?
- Mikä pysäytti/liikutti/ihmetytti?
- Mitä opitte itsestänne, toisesta, ympäristöstä, estetiikasta tms?
- Mitä saitte tehtävästä: tavasta katsoa itseäsi ja ympäristöäsi toisin...

Opintojakson väliarviointivloggaus (vkolla 42)

- Vlogga (videoblogga) omaan PROpeesi viikon 42 loppuun mennessä korkeintaan 5 minuutin tiivistys omasta oppimisestasi johdanto-opintojaksolla tähän mennessä. Kerro vloggauksessa myös siitä, mitä sinulle, opeopiskelijalla, kuuluu juuri nyt.
- Muista jakaa lukuoikeudet ohjaajallesi viimeistään tässä vaiheessa :)

Esi- ja alkuopetuksen havainnointitehtävä (käsitellään pienryhmissä viikolla 43)

- Tehtävänänne on (yksin tai pienryhmässä) viikon 43 pienryhmätapaamiseen mennessä vierailun esiopetuksen, alkuopetuksen, ns. joustavan tai valmistavan opetuksen (starttiluokan ryhmässä/luokassa) ja tehdä kohteessa havainnointitehtäviä.

Selvittäkää vierailunne aikana:

- **oppimisympäristöstä:**

- Millainen on esiopetuksen tai alkuluokan oppimisympäristö ja miten se huomioi lasten yksilöllisyyden? (Esim: *Miten tila on järjestetty ja "sisustettu" lapsen oppimista ja kasvua tukevaksi? Missä muualla opiskellaan kuin luokkahuoneessa? Millaisia materiaaleja ja välineitä käytetään? Millaisia työskentelytapoja käytetään? Millaista vuorovaikutusta työskentelytavat mahdollistavat lasten välillä / aikuisen ja lasten välillä?*)

- **oppisisällöistä:**

- Mitä laaja-alaisia oppimiskokonaisuuksia/oppiainesisältöjä/oppiaineita opetukseen sisältyy (vrt. Esiopetuksenopetussuunnitelma 2014 ja Perusopetuksen opetussuunnitelmanperusteet 2014)?

- **toiminnasta ja ohjauksesta:**

- Miten lapsikeskeisyys ja/tai opettajajohtoisuus ilmenee? Miten lapsi ja lapsen lähtökohdat otetaan huomioon? Miten toiminta lähtee liikkeelle lapsesta käsin esim. niin, että lapselle merkitykselliset asiat ja kiinnostuksenkohteet sekä lapsen oma aktiivisuus otetaan huomioon?
- Mikä on leikin merkitys, sija ja tila havaintohetken aikana? Millaisesta lasten kanssa suoritettavasta toiminnasta havaintoaikasi rakentui?
- Millaista palautetta lapsi sai toiminnastaan (opettaja ja vertaiset, sisältäkö itsearviointia)? Ohjasiko se lapsen toimintaa edelleen ja oliko se oppimista/työskentelyä/käyttäytymistä edistävää?
- Millä tavoin toiminta lähtee liikkeelle tai ohjautuu opettajan toiminnasta käsin? Oliko opetuksessa mukana moniammatillisuutta (esim. luokanopettajan, lastentarhanopettajan, erityisopettajan, erityislasterhanopettajan yhteistyötä)? Entä samanaikaisopettamisen tai tiimiohjaamisen muotoja (esim. luokanopettaja/erityisopettaja/lastentarhanopettaja opettavat yhdessä)?

- **kasvun ja oppimisen tukemisesta:**

- Miten lasten opetusta eriytettiin? (Miten lapsen yksilölliset lähtökohdat/oppimiseen liittyvät haasteet otettiin huomioon?)
- Erityisesti EP-opiskelijat: Miten (ryhmittelyt, erityisopettajan mukanaolo, erilliset tilat ym.) kolmiportaisen tuen järjestäminen oppilasryhmässä toteutui? → Saitko selville kuka lapsista on yleisen / tehostetun / erityisestuen piirissä?

- Hanki itse vierailukohteesi hyvissä ajoin ja sovi vierailun käytännöistä. Suosittelemme vierailuun esim. kotipaikka- tai naapurikuntien kohteissa (Jyväskylän paikat ovat melko buukattuja). **Mikäli tarvitset saatekirjettä, ota yhteyttä Johannaan (johanna.kainulainen@jyu.fi).**

Kotona

- Lukekaa Hurtig, J. (2010). Ajattelu ilmiöiden lukemisen taitona. Teoksessa Hurtig, J., Laitinen, M. & Uljas-Rautio, K. (toim.) 2010. Ajattele itse! Tutkimuksellisen lukutaidon perusteet. Jyväskylä: PS-Kustannus.
- Pohdi, miten voisit hyödyntää havaintojen, kysymysten ja edelleen niiden pohjalta tehtyjen tutkittavien kysymysten ajatusketjua harjoitteluun liittyvissä observoinneissasi ja omien opetustuntiesi reflektoinnissa.
- Mitä hyötyä tällaisesta ajatusketjusta olisi opettajana kehittymisen kannalta?
- Mistä voisit löytää vastauksia esittämiisi kysymyksiin?
- Tallenna vastauksesi PROpeen *Tieteellisen osaamisen* ydinosamisalueen alle